

*Юрій МИНЕНКО,
кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри
української мови і літератури Національного університету
«Острозька академія»*

ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОГО ШІСТДЕСЯТНИЦТВА

Проведення щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції у стінах Національного університету «Острозька академія» вже стало доброю традицією. Цьогоріч захід мав назву «Феномен шістдесятництва в контексті літератури ХХ століття».

У роботі конференції взяли участь науковці, громадські діячі, дослідники літературної спадщини письменників – представників когорти українського шістдесятництва. У заході взяли участь відомі діячі, зокрема син Василя Стуса *Дмитро Стус*, поет і учасник літературної групи «Бу-Ба-Бу» *Олександр Ірванець*, актриса *Галина Стефанова*, а також дисидентка *Віра Гірка*.

На конференції було представлено понад три десятки вищих навчальних закладів, музеїв й установ України, у тому числі департамент загальної середньої та дошкільної освіти МОН України, Національний музей Тараса Шевченка, Музей Лесі Українки (м. Ялта), Національна спілка письменників України, Інститут філології Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника, Житомирський державний університет імені Івана Франка, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Глухівський

національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Рівненський державний гуманітарний університет, Бердянський державний педагогічний університет, Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Запорізький державний медичний університет, Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука та ін.

Конференція, зазвичай, розпочалась з урочистого молебню в академічному храмі преподобного Федора Острозького. З вітальним словом виступили проректор із навчально-наукової роботи Острозької академії, доктор філософських наук, професор Петро Кралюк, який виступив з доповіддю «Козацька тема у творах шістдесятників». Він, зокрема, наголосив на наявності інтерпретації козацького міфу у творчості Миколи Вінграновського, зупинившись на поезії «Остання сповідь Северина Наливайка». Василь Стус звернувся до козацької теми у поезії «Із літопису Самовидця». А найбільшим глорифікатором козацького міфу є Ліна Костенко у таких творах, як «Берестечко», «Маруся Чурай», поезіях «В маєтку гетьмана Івана Сулими», «Стара церковця в Лемешах» та ін.

У своїй доповіді «Творчість Лесі Українки і герменевтичні горизонти шістдесятництва» доктор філологічних наук, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія» Світлана Кочерга порушила питання осмисленню постаті Лесі Українки в радянському літературознавстві, де вона поставала як атеїстка і дочка трудящих. Зумисно нав'язували культ недужого тіла. «Другою Лесею Українкою» називали Ліну Костенко. Загалом письменники-шістдесятники сформували на основі художньої спадщини Лесі Українки концепцію лицарства завдяки працям Євгена Сверстюка, Івана Дзюби, Олега Ставицького, Григорія Аврахова. Так було окреслено контури іншої Лесі Українки.

Доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Тереза Левчук виголосила доповідь «Зміна критеріїв художності в естетиці шістдесятництва». Вона наголосила, що шістдесятникам вдалось ухилитися від соцреалізму, уникаючи таких його основопо-

ложних критеріїв, як ідеологічність, народність, масовість. Письменники реанімували естетику модернізму, ввели у тогочасну літературу принцип художності, реалізовували ідеї націоналізму і формалізму у своїх творах. Як приклад, дослідниця назвала формальні виверти Івана Драча, неологізми Василя Стуса, зародження в той час «химерної прози».

Дисидентка *Віра Гірка* поділилася спогадами про зустріч 1972 року з Василем Стусом у їхньому домі. Згадувала запальні суперечки з В'ячеславом Чорноволом, знайомство з Володимиром Івасюком і його плани щодо вивчення української народної пісні. Віра Гірка також наголосила на важливості аналізу цього важливого етапу розвитку нашої культури минулого, адже від цього залежить наше майбутнє.

Після пленарного засідання в актовій залі університету відбулася презентація фільму «Палімпсести». Фільм представили члени творчої групи Роман Веретельник, доктор філологічних наук, професор PhD Оттавського університету і Національного університету «Києво-Могилянська академія», й актриса, лауреат премії імені Василя Стуса та імені Дмитра Нитченка Галина Стефанова.

Потім робота конференції продовжилася у таких секціях:

- Філософсько-світоглядні основи творчості шістдесятників (керівник – проф. С.О. Кочерга);
- Актуальні питання літературознавства (керівник – професор В.П. Мацько);
- Лінгвостилістичний аналіз тексту (керівник – професор І.М. Хом'як).

3 квітня відбулася зустріч з кандидатом філологічних наук, директором Національного музею Тараса Шевченка Дмитром Стусом. У розмові він ділився спогадами про батька, а також про його другий арешт. Василь Стус прагнув виховати у сина, насамперед, моральну стійкість, силу волі і заповідав: людиною стають тільки тоді, коли піднімаються після падіння. Дмитро Стус наголосив на важливості для нації мати глибокі моральні авторитети.

Далі насичену подіями конференцію продовжив письменник, член літературного об'єднання «Бу-Ба-Бу» Олександр Ірванець,

який у доповіді «Рецепція комуністичної ідеї у творчості шістдесятників» вказав на різне ставлення митців до тогочасної ідеології. Одні з них, як Василь Стус, повністю її відкидали. Тривалий час просто мовчала і Ліна Костенко. Інші ж ішли на вимушений компроміс. Олександр Ірванець згадував про так звані «паровозики» – вірші про Леніна і Сталіна, що відкривали збірки багатьох поетів-шістдесятників, котрі змушені були в непростих тодішніх умовах шукати шляхи видання творів, які не підпадали під соцреалістичний канон.

Серію мистецьких подій конференції завершила презентація збірки російського поета Павла Кричевського «Ехо». Книга містить переклади російською поезій Ліни Костенко, Олекси Стефановича, Сергія Жадана та ін. Поет приїхав до Острога на запрошення свого творчого побратима, поета, доцента кафедри української мови і літератури Анатолія Криловця.

Цьогорічна літературна конференція виявилася багатою як на наукові здобутки, так і численні мистецькі заходи.

**Учасники
Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Феномен шістдесятництва в контексті літератури
XX століття»**